

Med anledning av...

Jag har läst en bok som heter *Vete, vapen och virus* av Jared Diamond. (Guns, Germs and Steel: The Fates of Human Societies, 1997). Där får man reda på att det var när vi började odla jorden och bli bofasta (som tidigast för ungefär 10.000 år sen) som det på allvar började hända saker. Det var då det gick snett... (beror på hur man ser det, förstås). Jordbruksrevolutionen, domesticeringen av växter och djur, medförde en kraftig ökning av matproduktionen, och möjliggjorde därmed en med tiden extrem befolkningsökning.

Närkontakt med husdjuren gav oss virus, epidemier och pandemier; många dog, men så småningom utvecklades viss flockimmunitet.

Fler människor som lever tillsammans på begränsad yta ledde till behovet av organiserade samhällen, lagar och förordningar. Ur detta kom hierarkisering och ojämlikhet, från de allra fattigaste till den styrande eliten.

Ledde också till specialisering; alla sysslade inte längre med samma saker.

Vi-grupperna och dom-grupperna blev större, med större krig och konflikter som följd.

Komplicerade samhällen, handel och köpenskap, medförde behovet av, och uppfinningen av, skriftspråk, vilket i sin tur var en förutsättning för utveckling av teknik och vetenskap.

Under årtusendena efter jordbruksrevolutionen har vi fått tillfälle att excellera i vår förmåga att utveckla kollektiva idéer, vilka har gjort det möjligt att samarbeta i långt större grupper än de maximalt cirka 150 personer man annars kan känna och umgås med samtidigt. Vi hittade på och kom överens om att det finns något som heter pengar, stater, världsreligioner, etc.

I samtiden har digitaliseringen och tillkomsten av internet, sociala medier m.m. gjort det ännu mycket lättare att bilda imaginära grupper i stor skala, vilket har fått oanade följder. Framtiden ser hofull ut. Internet framstår i allt högre utsträckning mer som ett hot och en fara, än som en välsignelse. Knäppskallarna har fått kontakt med varandra. Desinformation och konspirationsteorier florerar. Människors fruktan och rädslor exploateras.

Diamond talar om fyra stadier av mänskliga samhällen: 1) bandstadiet 2) stamstadiet 3) hövdingadömestadiet 4) stater. I de två förstnämnda är i stort sett alla släkt med varandra och känner varandra, icke så i hövdingasamhällena med, säg, ett tusental invånare. Stater kan, som vi vet, ha miljoner invånare, okända för varandra, med olika specialiserade funktioner. Sammanslagning av stater, typ EU, som vi ser i vår tid kan eventuellt ses som försök till ett femte utvecklingsstadium; som ett försök att skapa en ännu större vi-grupp än som medborgare i ett land, en nation, en stat. Det går ju så där...

Det är bara drygt 10.000 år sen människor blev bofasta och började odla jorden och skaffa husdjur i den s.k. Bördiga halvmånen, alltså området kring floderna Eufrat och Tigris, nuvarande Irak. Dessförinnan var vi nomadiserande jägare och samlare i

hundratusentals år. Den biologiska evolutionen går långsamt, så biologiskt sett är vi fortfarande mer präglade av jägar-samlar-tillvaron än av det bofasta jordbrukslivet. Ännu mindre har vi hunnit vänja oss biologiskt vid livsvillkoren i spåren av den industriella revolutionen, med blott 2-300 år på nacken – för att inte tala om den digitala, ytliga, allt på en gång samtidighets-världen i våra dagar!

Jägare och samlare

- jobbade mindre än vi (4-5 tim per dag)
- åt hälsosammare föda
- var relativt jämlika och hjälptes åt
- levde kortare, farligare liv
- vi-gruppen var liten, alla kände alla
- krig och konflikter var små, eftersom grupperingarna var små och nomadiserande

Den alltmer ökande mattillgången har lett till att jorden nu härbärgerar den absurda folkmängden av 7,8 miljarder homo sapiens. Fattigdomen är stor, men har minskat i takt med den tekniska utvecklingen, driven av kapitalismen.

All denna utveckling (förändring) har skett till stor del med hjälp av billig fossil energi, till priset av en enorm miljöförstöring av biosfären: förstörda jordar, nedsmutsade, försurade och utfiskade hav, nedhuggna skogar, massutrotning av djur- och växtarter som ”som inte är nyttiga” för oss. Den pågående utarmningen av den biologiska mångfalden, den sjätte massutrotningen, torde på sikt vara ännu mer förödande för mänskligheten än klimatkrisen. Den hotar tillgången på mat att äta, rent vatten att dricka och frisk luft att andas.

Vi fullgör vår evolutionärt bestämda uppgift: förökar arten maximalt, konkurrerar ut andra arter. Vår unikt stora hjärnkapacitet har gjort detta möjligt. Kortsiktigt har detta varit en framgångssaga: vi har ökat i antal, fått det materiellt bättre. Långsiktigt blir det med stor sannolikhet förödande. En art som blir alltför dominant monokulturell blir också extremt sårbar. Teoretiskt har vi möjlighet att påverka och ändra på dessa förutsättningar. Det är inte så att de som har något att begripa med inte begriper vad som pågår. Vetenskapligt sett skulle vi kunna vidta massor med kloka, ändamålsenliga åtgärder. Vi lever ju i antropocen! Men det kommer vi inte att göra. Därför att vi vill inte. Därför att vi vill olika saker. Därför att vi är alldeles för kortsiktiga. Därför att *vi* innefattar *de flesta-problemet*; de flesta är för okunniga, för kortsiktiga, för njutningslystna, för lata, för rädda, för upptagna med att skaffa mat för dagen. Därför att *det är vi som är problemet*.